

DOI 10.36074/logos-15.11.2024.022

ПЕРЕХІД ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ НА ЗРАЗКИ ОЗБРОЄННЯ КРАЇН ЧЛЕНІВ НАТО – ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ ДЛЯ ОБОРОННОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Сампір Олександр Миколайович¹, Горбачова Яна Сергіївна²

1. доктор філософії, начальник науково-дослідного відділу
Національний університет оборони України, УКРАЇНА
ORCID ID: 0000-0002-3564-1997

2. доктор філософії, заступник начальника науково-дослідного відділу
Національний університет оборони України, УКРАЇНА
ORCID ID: 0000-0002-1652-2941

Після розпаду СРСР українська армія отримала у спадок величезне військо з тисячами одиниць бронетехніки і ядерною зброєю - мала третій після США та РФ ядерний арсенал: 176 міжконтинентальних балістичних ракет і близько 2,5 тис. одиниць тактичної ядерної зброї.

Станом на 1991 рік Україна мала три загальні військові та три танкові армії, армійський корпус, чотири повітряні армії, армію протиповітряної оборони, ракетну армію, Чорноморський флот, два вузли системи попередження про ракетний напад, інші військові формування, що загалом становило: 980 тисяч військових, 6500 танків, 7000 броньованих машин, півтори тисячі літаків, 350 кораблів, 1272 одиниці ядерних боєголовок міжконтинентальних балістичних ракет. Однак, для молоді країни, що стала на шлях демократичних перетворень, майже мільйонна армія, яка в той час не могла вважатись українською, стала непідйомним тягарем [1].

З 1992 року армію України почали планомірно скорочувати в чисельності. Публічно керівництво ЗСУ називало це "оптимізацією" і "реформуванням". Паралельно зі скороченням чисельності відбувалося і зменшення запасів військової техніки і озброєння. Слід зазначити, що причиною проблеми був не просто незадовільний процес планування, організації, керування та контролю оборонних ресурсів, а й вимога партнерів щодо скорочення озброєння відповідно до міжнародних домовленостей [2].

SEZIONE 9.

SCIENZE MILITARI, SICUREZZA NAZIONALE E SICUREZZA DEL CONFINE DI STATO

Результатом незадовільного процесу оборонного менеджменту наша країна не тільки не досягла стратегічних цілей розвитку Збройних Сил України та інших складових сил оборони, але й стояла на порозі знищення української нації і фізичного геноциду українського народу.

З початком війни в 2014 році Україна ще мала достатньо великі запаси озброєння та військової техніки, але ескалація конфлікту в 2022 році призвела до того що втрати в озброєнні та військовій техніці склали приблизно 30-40%, а іноді і досягають 50 % в результаті активних боїв. Таким чином, ми втратили приблизно 50 %. Втрачено близько 1300 БМП, 400 танків і 700 артилерійських систем [3].

У зв'язку з обмеженими можливостями оборонно - промислового комплексу щодо задоволення військових потреб в умовах повномасштабної війни, Україні довелося шукати альтернативні способи постачання озброєння та військової техніки до підрозділів Збройних Сил та інших складових Сил оборони Держави. Одним із основних і водночас самим дієвим способом стало постачання озброєння європейських країн-партнерів (членів Північно-Атлантичного Альянсу), які на різних умовах стали надавати міжнародну матеріально-технічну допомогу Україні.

Але разом з позитивними тенденціями щодо забезпечення озброєнням та військовою технікою країн членів НАТО, які постачаються у Сили оборони України спостерігається ряд викликів та обмежень з якими Україна зіштовхнулася протягом майже трьох років повномасштабного вторгнення.

Виклики переходу Збройних Сил на озброєння НАТО:

Технічні виклики: Збройним оборони України необхідно оновлювати технічну базу, яка ґрунтується на старих радянських зразках. Це включає заміну військових систем озброєння, зміну форматів використання озброєння, обслуговування, навчання персоналу.

Фінансові обмеження: Перехід на стандарти НАТО вимагає значних фінансових вкладень. Це також тягне за собою витрати на модернізацію інфраструктури, закупівлю озброєння, боєприпасів та обслуговування техніки.

Навчання та підготовка персоналу: Ще одним важливим аспектом є необхідність перекваліфікації військових, заміна освітніх програм та всього комплексу освітніх компонентів (предметів вивчення, дисциплін, індивідуальних завдань, контрольних заходів тощо), спланованих і організованих для досягнення визначених результатів навчання, адже використання техніки НАТО суттєво відрізняється від радянських аналогів.

Загрози для оборонного менеджменту:

Ризики невідповідності інфраструктури: Багато українських військових баз, логістичних систем та ремонтних підприємств не готові до роботи з натівською технікою.

Втрата часового ресурсу: Поступовий перехід на нові зразки озброєння може зайняти тривалий час, під час якого зростає загроза від недостатньої кількості озброєнь у бойовій готовності.

Проблеми з логістикою та постачанням: Інша загроза полягає у труднощах з постачанням і логістикою, які можуть ускладнити постійне забезпечення армії необхідними ресурсами.

Залежність від постачальників: Після переходу на натівські зразки озброєння Україна буде частково залежати від іноземних постачальників, що може створити потенційні проблеми із доступом до певних видів озброєнь в умовах криз.

Вплив на оборонний менеджмент та структуру управління:

Необхідність змін у структурі управління: Успішний перехід на озброєння НАТО вимагає змін в управлінні, реформування логістики, планування постачання боєприпасів, обслуговування та запасних частин. Це може створити значне навантаження на систему управління.

Посилення інтеграційних зв'язків: Завдяки впровадженню стандартів НАТО Україна має шанс посилити співпрацю з країнами-членами альянсу, зокрема в обміні розвідданими, військовими інструкціями та навчаннями.

Таким чином, з поступовим переходом на забезпечення озброєнням країн-членів НАТО, Збройні Сил України стикаються з численними викликами та загрозами в царині оборонного менеджменту. Серед ключових викликів виділяються технічні труднощі, адже перехід на нові системи потребує адаптації інфраструктури та оновлення застарілої техніки. Також важливими є фінансові витрати та складність логістичного забезпечення. Окрім цього, виникає потреба в реформуванні освітньої складової підготовки особового складу, адже нові зразки озброєння потребують іншого рівня компетенцій.

Загрози для оборонного менеджменту включають ризик залежності від іноземних постачальників, що може вплинути на оперативність та безперервність постачання озброєння. Ці виклики й загрози ставлять перед оборонним менеджментом України складні завдання, але також надають можливості для модернізації та зміцнення військового потенціалу.

Для ефективного вирішення зазначених проблем необхідно посилити співпрацю з країнами НАТО, зокрема для отримання технічної та експертної підтримки. Важливим кроком є інвестування у власний оборонно-промисловий комплекс, що дозволить Україні частково уникнути критичної залежності від іноземних постачальників та підтримувати обороноздатність на належному рівні. Також необхідно запровадити нові тренувальні програми для військових, орієнтовані на освоєння натовських стандартів і техніки, що сприятиме прискоренню інтеграції в систему НАТО.

SEZIONE 9.

SCIENZE MILITARI, SICUREZZA NAZIONALE E SICUREZZA DEL CONFINE DI STATO

Переходячи на стандарти НАТО, Україна не лише посилює свою обороноздатність, але й стає ближчою до інтеграції в систему колективної безпеки, що підвищує стабільність усього регіону. Незважаючи на виклики, такий перехід є необхідним кроком до модернізації Збройних сил України та їхньої готовності діяти разом із союзниками для забезпечення миру і безпеки в Європі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- [1] Скільки ракет, танків і літаків мала Україна після розпаду радянського Союзу. Інтернет видання Армія інфо, 12 серпня 2023 року. (2023). Вилучено з <https://www.6262.com.ua/news/3643124/skilki-raket-tankiv-i-litakiv-mala-ukraina-pisla-rozpadu-srsr>.
- [2] Зі щитом або на щиті. Як змінювалася українська армія за 30 років Незалежності. Інтернет видання РБК-УКРАЇНА, 10 серпня 2021 року. (2021). Вилучено з <https://www.rbc.ua/ukr/news/shchitom-shchite-menyalas-ukrainskaya-armiya-1628506401.html>.
- [3] Названо втрати України у військовій техніці з початку вторгнення РФ. Інтернет видання РБК-УКРАЇНА, 17 червня 2022 року. (2022). Вилучено з <https://www.rbc.ua/ukr/news/nazvany-poteri-ukrainy-voennoy-tehnike-nachala-1655493862.html>.